

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 317

van **CATHY COUDYSER**

datum: 14 september 2016

aan **SVEN GATZ**

VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Borgen van ambachten als immaterieel cultureel erfgoed - Initiatieven

In 2014 publiceerde Tapis Plein vzw een boek rond het borgen van ambachten als immaterieel cultureel erfgoed met als titel 'Een toekomst voor ambachten'. Deze publicatie vormde het sluitstuk van het traject 'Design met Wortels' en het laboproject 'Quartier Bricolé' dat overliep in 'Handmade in Bruges'.

Het opzet bestond erin de verzamelde expertise rond ambachten te bundelen en te gebruiken om het hoofd te bieden aan een aantal uitdagingen waarvoor de sector stond. De hoofdvraag bestond erin hoe de sector kan overleven en inspelen op actuele trends. Zo is het belangrijk dat innovatie mogelijk blijft en dat ambachten ook ingezet kunnen worden om een antwoord te formuleren op andere maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld op vlak van economie, toerisme, onderwijs enz. De publicatie lijst de problematieken rond ambachten op en reikt oplossingen in de vorm van praktijkvoorbeelden en concrete tools aan.

In zijn beleidsbrief Cultuur 2015-2016 zegt de minister over het borgen van ambachten als immaterieel cultureel erfgoed het volgende: "Tapis plein, het Vlaams expertisecentrum voor immaterieel cultureel erfgoed, werkt rond het borgen van ambachten als immaterieel cultureel erfgoed. De publicatie 'Een toekomst voor ambachten' (2014) kadert hierin. Doorgeven van de kennis en expertise van deze ambachten naar volgende generaties is niet alleen goed voor het erfgoed zelf, maar biedt ook kansen tot duurzame economische ontwikkeling. Jonge ontwerpers en ondernemers bijvoorbeeld, kunnen deze ambachten eigentijds vertalen en zo nieuwe publieken aanspreken."

1. Op welke manier heeft de publicatie 'Een toekomst voor ambachten' een concreet gevolg gekregen op het terrein?
2. In de beleidsbrief Cultuur gaf de minister, net zoals in de Visienota Kunsten, aan dat hij via ambachten kunsten wilde verbinden met erfgoed en (lokale) economie en dat hij dat vakmanschap als waardevol immaterieel erfgoed en als bron voor innovatie zou uitdragen in andere sectoren (o.a. economie, buitenlandse handel, toerisme, onderwijs).

Welke initiatieven werden reeds ondernomen om via ambachten kunsten met erfgoed en lokale economie te verbinden? En wat heeft de minister reeds ondernomen om het vakmanschap uit te dragen in andere sectoren?

ANTWOORD

op vraag nr. 317 van 14 september 2016

van **CATHY COUDYSER**

1. De publicatie heeft op het terrein gevolg gekend. Dankzij de samenwerking van Tapis plein met de Vlaamse UNESCO commissie, Design Vlaanderen en anderen krijgt ze ook een vertaalslag naar het internationale werkveld via een website en publicatie (www.futureforcrafts.org) met expertisedeling. De publicatie biedt vanuit Vlaanderen antwoorden op universele vragen van makers en erfgoedwerkers. Ze maakt bovendien inzichtelijk hoe andere beleidsdomeinen (onderwijs, stadsontwikkeling, toerisme) hierrond aan de slag kunnen gaan.

Zowel Tapis plein (Expertisecentrum Immaterieel Cultureel Erfgoed en Erfgoedparticipatie) als ETWIE (Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed) zetten al verschillende jaren actief in op borgen en actualiseren van ambachten in Vlaanderen en maken deel uit van diverse netwerken. In 2016 werden in onderlinge complementariteit een reeks initiatieven uitgerold. Bij deze initiatieven zijn vaak vele partners in en buiten de erfgoedsector betrokken. Ook enkele musea en andere spelers sprongen mee op de kar van de ambachten. Enkele voorbeelden schetsen dit:

- 'Naar een brandend actueel ambacht' – www.kunstsmeden.be: een project dat het kunstsmeden nieuw leven inblaast. Een gezamenlijk traject van Ijzer en Vuur, ETWIE, Centrum voor Architectuur-archieven (CVAa), Tapis plein, Museum Oude Technieken, Origin en La Fonderie.
- Handmade in Brugge-programma loopt nog steeds en is een samenwerking tussen Tapis plein en de stad Brugge.
- Met Bokrijk Brandmerkt wil het Openluchtmuseum van Bokrijk ook de hedendaagse relevantie van vakmanschap aantonen en steunen.
- Het Designmuseum Gent is i.s.m. Design Vlaanderen en anderen de motor achter 'Hands on Design', de 8^{ste} Triënnale voor Vormgeving die loopt van november 2016 tot maart 2017.
- Actieve deelname aan en inbreng in de Commissie Ambachten van de FOD Economie. Sinds juni 2016 is via een label de wettelijke erkenning van een ambachtsman/-vrouw mogelijk. ETWIE zetelt hierin.
- Vanuit de erfgoedsector wordt er actief meegewerkt aan het Sofina platform en ruime bekendheid gegeven aan het Sofina Fonds voor jong getalenteerden in erfgoedberoepen van de Koning Boudewijnstichting.
- Organisatie van diverse studiedagen die stakeholders bijeen brengen rond informatie-uitwisseling en kennisdeling.
- Begeleiding van diverse erfgoedgemeenschappen, bv. rond het maken van klompen in Vlaanderen.
- Via #ikschrijfgeschiedenis wil het Platform Immaterieel Cultureel Erfgoed een actueel, levend en divers beeld schetsen; ook ambachten werden in de kijker gezet.
- In het kader van Beste Buren vonden diverse uitwisselingsprojecten plaats tussen bv. smeedorganisaties, grafische vormgevers, ... uit Vlaanderen en Nederland.

Bovendien zien we zowel in het kunstenveld als binnen sociaal-cultureel werk een opleving van de aandacht voor en activiteiten rond ambachten. Ze blijken ook een gegeerde bruid voor de creatieve industrieën en het belang dat vandaag aan duurzaamheid wordt gehecht. Ambachten en handwerk zitten duidelijk in de lift.

2. In uitvoering van de conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking', bekijk ik momenteel hoe ik kan aansluiten bij bestaande initiatieven inzake ambachten en meesterschap binnen andere domeinen en hoe ik daar, vanuit (immaterieel) cultureel-erfgoedbeleid, een verschil kan maken. Op basis hiervan wil ik in 2017 met andere domeinen en actoren gesprekken opstarten over mogelijke concrete initiatieven rond 'levende menselijke schatten' en ambachten. Centraal daarbij staan voor mij erkenning, valorisatie en borging van meesterschap, kennis en vaardigheden die wortelen in een traditie. Deze oefening kadert in de actualisering van de visie over immaterieel cultureel erfgoedbeleid in Vlaanderen en zal daar ook een plaats in krijgen.

In mijn vorige beleidsbrief kondigde ik aan dat ik via ambachten kunsten wil verbinden met (immaterieel) erfgoed en (lokale) economie. Ambachten kunnen tegelijk inspiratiebron en broedplaats zijn voor innovatie. Momenteel onderzoek ik, in het kader van mijn beleid inzake aanvullende financiering en cultureel ondernemerschap, de mogelijkheid van de introductie van een regeling voor partnerprojecten. Met partnerprojecten wil ik samenwerkingsverbanden stimuleren tussen culturele spelers (bv. kunsten, erfgoed) en spelers uit andere sectoren (bv. economie, innovatie, onderwijs). Deze regeling zal de volgende maanden verder uitgewerkt worden en in 2017 geïmplementeerd worden. Aangezien ambachten zich op het snijvlak van cultuur en andere sectoren bevinden, zie ik zeker een plaats voor ambachten binnen deze partnerprojecten.

Tot slot lever ik ook een financiële bijdrage aan verschillende hefboomprojecten 'Vlaamse meesters' (bv. M HKA, tentoonstelling 'Op zoek naar Utopia' in Museum M), die vanuit Toerisme Vlaanderen door mijn collega-minister Weyts werden geïnitieerd. Het thema 'Vlaamse Meesters' sluit aan bij mijn beleidsdoelstellingen rond ambachten. Vlaamse meesters refereren naar het verleden – Meesters in de schilderkunst – maar kunnen ook refereren naar de meesters vandaag (bv. binnen hedendaagse beeldende kunst, vormgeving, architectuur). Bij de meeste geselecteerde hefboomprojecten zijn er bovendien ook cultureel-erfgoedactoren betrokken. Door samenwerking via de meesterprojecten te stimuleren en erin te investeren, zullen kennis en expertise tussen cultuur en toerisme worden uitgewisseld en ingezet.